

یوسفی اشکوری:

هیچ گزاره‌ی خردستیزی در اسلام وجود ندارد

مردم مسوول و مختارند در هم‌هی عرصه‌ها وارد شوند

در دین اسلام هیچ گزاره خردستیزی وجود ندارد و اگر هم به این نتیجه رسیدیم که برخی گزاره‌ها خردستیز است، بایستی این گزاره‌ها، به نفع عقل کنار آیند.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری دانشجویان ایران، ایسنا، این پژوهشگر دینی که به دعوت کانون وحدت ملی در اصفهان با موضوع انسان‌شناسی و رابطه دین و عقل سخنرانی می‌کرد، گفت: چنانچه انسان عاقل و مختار نبود روز قیامت خدا او را حساب رسی نمی‌کرد.

وی افزود: اساس دعوت انبیاء بر پایه‌ی اراده، اختیار، برهان، استدلال و عقلانیت بوده است و در شگفتی که اخیراً برخی روشنفکران دینی معتقدند یا بایستی دین‌دار بود و یا تعقل کرد.

یوسفی اشکوری با توضیح دو نوع از عقلانیت برون دینی و درون دینی گفت: اگر پس از وارد شدن در دین گزاره‌هایی پیدا شوند که خردپذیر نباشند یا مطابق با خرد امروزی نباشند، چه کار می‌شود کرد؟

یوسفی اشکوری ادامه داد: ادعای من این است که در دین اسلام هیچ گزاره خردستیزی وجود ندارد و اگر هم به این نتیجه رسیدیم که برخی گزاره‌ها خردستیز است، بایستی این گزاره‌ها به نفع عقل کنار آیند.

وی با طرح مثالی درباره این که برخی می‌گویند نمی‌دانیم چرا نماز صبح 2 رکعت است، گفت: اما این که آیا از نظر عقلی من بایستی نماز بخوانم یا نه؟ می‌گویم می‌خوانم چرا که حکم شرعی خدا، رسول و نبی را پذیرفته‌ام و مطمئنم خدای حکیم و دانای بصیر هیچ حکمی را غیر از عقل وضع نمی‌کند و من اگر نتوانستم با عقل امروز آن را بفهمم باید این گزاره را بپذیرم و در جهت فهم عقلانی شدن آن تلاش کنم، بنابراین نباید در این راه گزاره‌های خردستیز وجود داشته باشد.

وی تصریح کرد: مسأله‌ای که امروز ما را با دنیای غرب به چالش کشانده، برخی احکام اجتماعی اسلامی مانند حقوق زن، حجاب، حکم اعدام، حقوق بشر، آزادی و دموکراسی است، در این میان گزاره‌های وحیانی، گزاره‌های کلی، باید و نبایدهای اخلاقی، مسائل احکام عبادی دین مربوط به جهان‌شناسی است و تابع شرایط زمان و مکان نیست و جاودانه است، اما احکام اجتماعی نیازمند اجتهاد مستمر است و چنانچه اجتهاد حذف شود، در اجرای احکام متناسب با شرایط زمان و مکان دچار اشکال می‌شویم.

وی با بیان این‌که شیعه زمانی به عقل‌گرایی متهم بود، گفت: اما برخی احکام امروز ما به اجتهاد نیاز دارد و مجتهدان، صاحبان علم و قرآن و سنت و کسانی که به مسائل زمان آگاه هستند، باید اظهار نظر کنند.

یوسفی اشکوری در ادامه در پاسخ و پرسش حاضران درباره عقل به کار برده شده در قرآن گفت: عقل قرآن تجربی است و آن چه که در قرون اولیه اسلامی تمدن اسلامی را به جلو برد، تکیه بر عقل تجربی بود؛ حتی اقبال لاهوری معتقد است ورود اندیشه یونانی به عالم اسلام، مسلمانان را در فهم قرآن تاریک‌اندیش کرد، اما عقل ارسطویی، انتزاعی و صرفاً تکیه بر عقل محض است که سبب شد تجربه‌گرایی فراموش شود.

وی افزود: آن چه امروز برای رشد دوباره تمدن خود احتیاج داریم عقل تجربی است.

این پژوهشگر با بیان این که علوم تجربی امروز به فلسفه علم متکی است، اظهار داشت: نبایستی با تکیه بر علم تجربی فلسفه عرفان و شهود را کنار گذاشت و نباید به اکتفای فلسفه، علوم تجربی را بی‌اعتبار کرد.

یوسفی اشکوری تأکید کرد: فلسفه امروز دیگر مطلق نیست، بلکه مضاف است، غرب هم اگر این مسأله را تجربه کرد، فلسفه مبنی بر علم بود.

وی با بیان این که یکی از علل عمده عقب‌ماندگی جوامع اسلامی از قرن 7 و 8 هجری یکی سرکوب معتزله و دیگری به حاشیه راندن عقل تجربی به معنای امروزی کلمه علم بود، گفت: اگر بخواهیم امروز به آن تمدن دوباره دست یابیم باید به علم، عقل و تجربه بها دهیم، البته هر یک در جای خودش.

وی درباره رابطه بین عقل و دین تصریح کرد: آن چه دین می‌گوید اساساً عقلانی است، اما ممکن است مواردی پیدا شود که عقل‌پذیر نباشند.

اشکوری در بخش دیگر سخنانش با بیان این که پیغمبر حاکم با پیغمبر غیرحاکم متفاوت است، گفت: احکام در اسلام امضایی است و احکامی نیز که در مکه وضع شد با احکامی که در مدینه وضع شد، متفاوت است. وی با بیان این که متأسفانه در طول تاریخ با توده مردم به گونه‌ای رفتار شد که همواره عوام باقی بمانند، اظهار داشت: مردم مسوول و مختارند در همهی عرصه‌ها وارد شوند و این خود توده‌ها هستند که باید عقل خود را به کار اندازند و حتی اصول دین را خود بیاموزند.

اشکوری با اشاره به اشاعه خرافات در جامعه گفت: بسیاری از خرافه‌ها اساساً ضد دین هستند و در هیچ آیینی نیامده که به عنوان مثال باید به جای خدا به چیز دیگری متوسل شد.

وی ابراز عقیده کرد که به دلیل برخی انحرافات چنانچه پیامبر اسلام امروز در میان برخی مسلمانان بود، دین خود را نمی‌شناخت.